

PsykNettVest er et regionalt, forskningsnettverk innen psykisk helse

Nettverket er forankret i alle fire helseforetak i Helse Vest, og der divisjonsdirektører og klinikkjefene utgjør styringsgruppen for nettverket. Faglig leder er Inge Joa, Helse Stavanger.

Med dette nyhetsbrev ønsker vi å formidle nyheter, og informasjon omkring forskning på tvers av de 4 helseforetakene i regionen.

NYTT FRA FORSKNINGSSJEFENE
AKTUELLE FORSKNINGSPROSJEKT / MILJØ
AKTUELLE KURS OG KONFERANSER

Redaktøren hilser

GODE KOLLEGAER I ALLE FORETAK

Med dette nyhetsbrev så ønsker vi å gratulere alle, og presentere forskningsmiljøene som har fått nye Helse Vest Forskningsmidler for 2022. En særlig gratulasjon til de som tidligere i vår fikk PsykNettVest stimuleringsmidler, og som nå nådde opp i Helse Vest tildelingen. Vi har også med innlegg om prosjektet på 1. plass venteliste Post Doc stipendiat.

Tildelingene innen psykisk helse- og rusfeltet kom denne gang særlig til Helse Stavanger, tilknyttet SESAM, og i dette nyhetsbrevet vil vi også få trekke frem et av disse prosjektene.

Med bakgrunn i vedtak i styringsgruppen for PsykNettVest ønsker divisjons-/klinikkdirektørene å videreføre satsingen med å stimulere til økt gjennomslag for forskningssøknader fra psykiske helse ved de fire Helseforetakene i Helse Vest. PsykNettVest ønsker å bidra til at forskningsmiljøene i 2022 kan oppnå en høyere tildelingsrate for nye søknader. Det avsettes kr 900 000,- til formålet. PsykNettVest gjør det derfor mulig å søke støtte inntil kr 180 000,- til aktiviteter der miljøene jobber frem nye søknader.

Mer omtale om dette på siste side i nyhetsbrevet.

På vegne av forskningssjefene i våre fire helse foretak så ønsker vi dere alle en Riktig God Jul og et Godt Nytt År.

Inge Joa
Faglig leder PsykNettVest
Helse Stavanger

Christian Moltu
Fagsjef, Ph.D. Spesialist
i klinisk vaksenpsykologi,
NPF, Professor,
Forskningsgruppeleiar, PHR,
Høgskulen på Vestlandet/
Helse Førde

Ketil Joachim Ødegaard
Forskningsjef
Haukeland
universitetssjukehus
www.helse-bergen.no

Irene Bircow Elgen
Forskningsleder,
Barn unge, professor
Haukeland
universitetssjukehus

Anne Lise Kvalevaag
Leder for Forskning og
innovasjon i Helse Fonna HF
www.helse-fonna.no

Jon Fauskanger Bjåstad
Forskningsjef
Klinikker for
psykisk helsevern
Helse Stavanger HF

Nytt fra forskningssjefene

Helse Fonna

Høsten i Helse Fonna har vært preget av flytting i nybygg. Dette innebar blant annet at akutt-avdelingen i psykisk helsevern samlokaliseres med akuttavdelingen i somatikken, og det blir en inngang for alle pasienter i den akutte delen av behandlingsforløpet.

Pandemien setter fortsatt sitt preg på senhøsten med gul beredskap i foretaket. Det har vært stort sykefravær og mange innlagte pasienter, og som følge av det; omdisponering av medarbeidere og reduksjon i planlagt aktivitet.

Forskningssjeflig har vi jobbet med å tilrettelegge for kliniske behandlingsstudier i foretaket for å følge opp den Nasjonale handlingsplanen for kliniske studier. Vi har ansatt en forskningskoordinator for å bistå prosjektledere, forskere og avdelinger med tilrettelegging. Vi har hatt opplæring av forskningssykepleiere og samarbeidet med medisinske støttefunksjoner (lab., patologi og radiologi) for å legge til rette for diagnostikk og biobanking i framtidige studier. Vi har også nedsatt en arbeidsgruppe for finne gode rutiner for å ivareta økonomisk/administrative funksjoner når forskning skal integreres i den kliniske hverdagen og tilby våre pasienter ny og utprøvende behandling.

Helse Fonna leverte 10 søknader om forskningsstøtte til Samarbeidsorganet i Helse Vest. Vi ble som i fjor skuffet også denne gangen og fikk ingen søknader innvilget. Gledelig er det da at vi har delt ut egenfinansierte stipend; tre stimuleringsstipend, ett internt PhD stipend og ett Postdoc-stipend. Disse fikk internt finansierte stipend:

Tor Hatlestad Qvale, medisinsk avdeling.
50 % doktorgradsstipend.

Risk of kidney disease and diabetes mellitus is determined at birth - explorations of mechanisms.

Luiza Chwyszczuk, alderspsykiatrisk avdeling.
50 % postdoc-stipend. Use of novel technology-based approaches to diagnostic, symptoms monitoring and tracking of new treatments possibility in dementia with Lewy bodies.

Marit Katrine Myklebust, avdeling for psykisk helsevern Haugesund sjukehus
Stimuleringsstipend. Prevalens av psykiske lidelser i en sykehuspopulasjon.

Sverre Sigurd Lamens, barneavdelinga
Stimuleringsstipend. Hvordan sover barn og unge med type 1 diabetes og deres foresatte ved bruk av kontinuerlig glukosemåling og nye Close-Loop-insulinpumper?

Christer Reigstad Aase, kardiologisk avdeling
Stimuleringsstipend. Risiko for hypertensjon hos voksne med lav fødselsvekt.

Helse Fonna har som mål å være en robust forskingsinstitusjon og bidra til framtidig kunnskapsbasert behandling. Dette er ett av de tre fokusområdene i Strategi for forskning og innovasjon 2021-2026. Å tildele stimuleringsstipend er et viktig tiltak for utvikling av nye forskingsprosjekt og rekruttere nye forskere. Kandidaten blir frikjøpt fra en viss del av sin kliniske stilling, for å få tid til å utforme et doktorgradsprosjekt. Målet med stipendperioden er å fullføre en søknad om midler til å kunne gjennomføre et doktorgradsarbeid. Stipendperioden varer i tre måneder.

Vi er glad for at vi kan gi stipend til klinikere i ulike avdelinger og med et så bredt spekter av kliniske relevante problemstillinger. Å rekruttere klinikere med relevante problemstillinger til forskningsaktivitet vil styrke grunnlaget for god pasientbehandling.

Fortsetter neste side.

Nytt fra forskningssjefene

Helse Fonna

Tilslutt ønsker jeg dere alle en god jul og et godt nytt år med et dikt fra Bertold Brecht som jeg pleier å lese før jul her i avdelingen:

*Fred over alle på jorden.
Fred over arbeidet vårt.
Måtte det alltid ernære
dem som arbeider hårdt.*

*Fred over alle i landet.
Fred over oss i vår by.
Måtte den alltid gi hus til
dem som gir andre ly.*

*Fred over oss her i hjemmet.
Fred over naboen vår.
Måtte en fredelig nabo
være i fred hvor han går.*

*Fred over Krasnaja-plassen
og Lincolns monument
og Brandenburger-porten
og fanen som der er tent.*

*Fred over barn i Korea
og arbeidsfolket i Ruhr.
Fred over New Yorks sjåfører
og kulier i Singapore.*

*Fred over nordiske bønder
og bønder på Trinidad.
Fred over gode og lærde
i Oxford og Leningrad.*

*Fred over barnet i vuggen
og over den som skal dø.
Måtte vår jord bli oss vennlig
og gi oss det daglige brød*

Helse Fonna 06.12.21
Anne Lise Kvalevaag

Anne Lise Kvalevaag
Leder for Forskning og innovasjon
i Helse Fonna HF
www.helse-fonna.no

Nytt fra forskningssjefene

Helse Bergen

GODE KOLLEGAER!

Da er vi der igjen! I skrivende stund er vi igjen pålagt hjemmekontor, de av oss som kan, og det gjelder jo som sist mange av oss som arbeider med forskning.

Heldigvis har vi hatt en god høst, der vi har kunnet holde flere arrangementer som har vært avlyst under pandemien. For det første fikk vi endelig gjennomført forskningens dag i divisjonen 7. oktober. Det var en stor glede at vi igjen kunne samle forskerne i divisjonen og at vi i tillegg fikk besøk av våre venner fra Stavanger, Inge Joa og Jon Bjåstad, som delte ut prisen for beste publikasjon i 2020 (på vegne av vurderingskomiteen som også besto av Anne Lise Kvalevaag og Christian Moltu), samt prisen for beste poster presentert på dagen.

Prisen for beste publikasjon gikk til Erik Johnsen og co for artikkelen «Amisulpride, aripiprazole, and olanzapine in patients with schizophrenia-spectrum disorders (BeSt InTro): a pragmatic, rater-blind, semi-randomised trial», publisert i The Lancet Psychiatry. I tillegg fikk Ragnar Urheim og co (Violence rate dropped during a shift to individualized patient-oriented care in a high security forensic psychiatric ward. BMC Psychiatry), samt Wenche Helland og co (Emotional and behavioral function in children with language problems - a longitudinal, population-based study: European Journal of Special Needs Education) hederlig omtale. Prisen for beste poster gikk til Petter Jakobsen for en studie av bipolare pasienter med sensorteknologi. Vi gratulerer prisvinnerne.

Det faglige innholdet på forskningsdagen besto av presentasjoner fra divisjonens syv forskningsgrupper, samt innlegg fra forskningsaktiviteten i Stavanger og avdeling for rusmedisin. Presentasjonene holdt høy faglig standard og det var gjennomgående et fokus på implementering og klinisk relevans, og burde således være av interesse ikke bare for forskere men alle behandlere og ledere i divisjonen.

Vi fikk i høst også endelig anledning til å samles igjen også på et sosialt arrangement med et hyggelig julebord fredag 26.11.21. Denne dagen ble også spesielt hyggelig for flere av våre folk ettersom det også ble kunngjort hvem som hadde fått tildeling fra Helse-Vest. De store vinnerne

i år ble PBU som fikk både åpen prosjektstøtte for Maj Britt Posseruds søknad «Foreldreveiledning for foreldre til barn med autismespekterforstyrrelse» og en ny PhD stipendiat, Ragnhild Lygre for prosjektet «Evaluation of an interdisciplinary intervention for children with multiple referrals to specialist healthcare». I tillegg fikk Novin Balafkan postdoktorstipend for prosjektet: «Determining Genetic Bases of Differential Response to Antipsychotics Using Both Patient-Derived Neurons and Lymphocytes Ex Vivo (GENIC)». Vi applauder og gleder oss over tildelingene.

Det var også svært kjekt å være med på avslutningsseminaret 6. desember til det store NFR finansierte IKT fyrtårnprosjektet Intromat, ledet av Tine Nordgreen. Det er rett og slett imponerende å se hvor mye forskning og innovasjon som er kommet ut av dette samarbeidet mellom forskere fra psykisk helsevern og informasjonsteknologiske miljøer og industripartnere. For noen dager siden kom også den gledelige beskjeden om at Tine Nordgreen har fått nye midler fra NFR (25 millioner) til prosjektet «UngMeistring» som skal utvikle og forske på digitale psykologiske helsetjenester for ungdom. Vi er stum av beundring!

Da gjenstår det bare å ønske alle en riktig god jull! Hold ut i pandemien, det blir bedre til neste år!

Vh Ketil J. Ødegaard

Ketil Joachim Ødegaard
Forskningsjef
Haukeland universitetssjukehus
www.helse-bergen.no

Nytt fra forskningssjefene

Helse Førde

Frå forskingsgruppe for psykisk helse og rus i Helse Førde fekk vi i år tilslag på eitt doktorgradsstipend, av tre innsende søknader, i Helse Vest sine opne midlar. Sjølv om vi gjerne skulle ønskt tilslag på fleire, eller alle, så er alle forskingsmidlar eit nålauge og vi er glade for ein tildelingsprosent som er i tråd med, eller over, det som er gjennomsnittet for utlysinga. Det som er spesielt gledeleg for oss er kven som fekk tildelinga. Gøril Kleiven har utvikla sitt prosjekt svært nær klinisk praksis, og på ein måte som gjer at kunnskapen som resulterer lett kan omsettast i praksis når prosjektet er gjennomført. Ho har også vore del i PsykNettVest sin skriveskule, og opplevd stor nytte i det. Og like viktig, prosjektet er utvikla gjennom tiltaket «stipendgaranti», som forskingsgruppa forvaltar.

I dette tiltaket rår forskingsgruppa lokalt over ein garantert heimel for PhD. I denne heimelen kan vi tilsette kandidatar med prosjekt som vi har tru på i 50% forskning, garantert for heile gjennomføringa. Kandidatar i denne garantien, og forskingsgruppeleiar, forpliktar seg samtidig til å søkje ekstern finansiering av prosjektet ved kvar korsveg. Vi har hatt fleire no som har begynt sine prosjekt i garantien, for så å flytte raskt over på ekstern finansiering. Det gode med modellen er at stipendgarantien då vert ledig igjen, slik at neste kandidat kan kome i gang med prosjekt og opptak. I evalueringa vert dette tiltaket vurdert som svært nyttig for å bygge opp forskingsmiljøet.

Forskningsgruppe for psykisk helse og rus i Helse Førde vil forlenge dette arbeidet i den neste perioden. Stipendgaranti og korttidsstipend på inntil tre månader er tiltak som vi bruker aktivt for å utvikle nye prosjekt og sette desse i gang saman med engasjerte kandidatar. Det er no åtte aktive stipendiatar og tre postdoc-løp knytt til gruppa - så vi har tru på at desse tiltaka betalar seg. Tanken er at lokal investering fører til ei større ekstern finansiering over tid, og tala tyder på at dette er riktig.

Men ikkje alle søknader er stang inn, og arbeidet fortsetter. Vi sendte inn ein større søknad til Pilot-Helse-programmet, og trass god evaluering og lovord i tilbakemeldinga vart vi ikkje prioritert til dette. Denne søknaden fokuserte på persontilpassa smertebehandling med integrert psykisk helse i forløpet, på ein digital teknologi. Når vi sjølv ikkje fekk tildeling, var det difor svært hyggeleg å sjå at UngMeistring kom igjennom med ein god og viktig søknad. Store gratulasjonar sendast frå oss til det dyktige miljøet som står bak den søknaden.

Christian Moltu

Christian Moltu
Fagsjef, Ph.D. Spesialist i klinisk vaksenpsykologi,
NPF, Professor, Forskningsgruppeleiar, PHR
Høgskulen på Vestlandet/Helse Førde

Helse Bergen

Forskningsgruppen i Klinikk psykisk helsevern barn og unge

Medarbeidere med forskningskompetanse (13) i klinikk psykisk helsevern barn og unge (PBU) jobber på ulike måter for å fremme for barn og unges livsmestring. Med utfordringen å drive forskningsnær klinikk har det stor betydning at vi kan støttes av Psyk Nett Vest (PNV). Tre av våre medarbeidere fikk tidlig i år PNV's stipend til frikjøp, slik at gode søknader kunne skrives. Et PhD stipend til Ragnhild Lygre «Tjenester på Tvers» og førsteplass på ventelisten til postdoc for Arne Kodal med «Fysisk aktivitet og psykisk helse» ble årets Helse Vest tildeling for Klinikken vår.

Det er også en utrolig støtte at PNV satser på forskerskolen, hvor flere av våre medarbeidere har deltatt og fått økt sin vitenskapelige kompetanse mhp artikkelsskriving. Vår medarbeider Gro Janne Wergeland er en viktig støttespiller for skolen og PBU sine medarbeiderne. I 2021 har vi skrevet mer enn 20 artikler.

FORSKNINGSNÆR KLINIKK OG KLINIKKNÆR FORSKNING

Dialogbasert tidlig oppdagelse er en metode utviklet av klinikkoverlege og professor Ingvar Bjelland i samarbeid med 8 barnehager i Bergen. Formålet er å hjelpe foreldre og lærere i barnehagene til tidligere å oppdage en bekymringsfull utvikling av psykisk helse hos 3-6-åringer. Det innovative ved metoden er at foreldre og lærere sammen systematisk går gjennom ulike områder for trivsel og utvikling i den årlige foreldresamtalen, for å konkludere om det er grunn til bekymring eller ikke for barnet. En artikkel som beskriver metoden, er under vurdering i *Frontiers – Psychiatry*. For å evaluere metoden er det planlagt et forskningsprosjekt som vil involvere foreldre og lærere til ca 650 barn i Bergen kommune, for å undersøke om metoden (1) er brukervennlig og fungerer godt i en vanlig barnehagehverdag, (2) faktisk oppdager barn det er grunn til å bekymre seg for, (3) fører til raskere iverksetting av nødvendige tiltak og (4) har en positiv innvirkning på barnas fremtidige psykiske helse. Piloteringen vil starte første kvartal i 2022 med full implementering i løpet av året.

Tjenesteutvikling og Mestring for Barn og Unge

FORELDREVEILEDNING FOR FORELDRE TIL BARN MED AUTISMESPEKTERFORSTYRRELSE

Tildeling av Helse Vest midler for 2022 blir et godt år for PBU med ytterligere Åpen prosjektstøtte til «Foreldreveiledning for foreldre til barn med autismespekterforstyrrelse», prosjektleder er professor Maj-Britt Posserud.

PILOT HELSE OG «UNGMEISTRING»

Vi gleder oss over tildeling av NFR-midler til digitale helsetjenester for ungdom med Tine Nordgren som prosjektleder. "Ung meistring" har som mål å redusere sykdom og øke livskvalitet for ungdom med psykiske plager og lidelser. Prosjektet skal utvikle nye digitale behandlingsprogram for angst, ADHD, depresjon og spiseforstyrrelser som er tilpasset ungdom.

Irene Bircow Elgen
Forskningsleder, Barn unge,
Professor
Haukeland universitetssjukehus

Nytt fra forskningssjefene

Helse Stavanger

KJÆRE KOLLEGAER!

Vi er på slutten av et nytt år med koronarestriksjoner der julen igjen er preget av nye inngripende tiltak. Tiden går, pandemien består, men ting blir forhåpentligvis mye bedre neste år!

Det er fint å se tilbake på et år der våre forskere til tross for uforutsigbarhet rundt pandemien har stått på med drift av forskningsprosjekter, jevnlig publisert gode artikler, og der man også har jobbet med planlegging av nye forskningsprosjekter og søknader til midler. Samarbeidsorganet tildelte i november forskningsmidler fra Helse Vest for 2022, og Regionalt kompetansesenter for eldremedisin og samhandling (SESAM) fikk tilslag på hele to doktorgradsstipend (Anita Lenora Sunde og Mathias Nikolai Petersen Hella), to postdoktorstipend (Alvaro Fernandes Quilez og Chiara de Lucia) og en tildeling på åpen prosjektstøtte til professor Dag Årslund. Siden sist nyhetsbrev har også Toril Marie Terum i SESAM disputert for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Neuropsychiatric disturbances in persons with Alzheimer's disease and dementia with Lewy bodies, carer distress and time until nursing home admission". Gratulerer så mye med tildelinger og disputas!

Den 22. september arrangerte vi Forskningens dag som fysisk samling på Hotel Atlantic i Stavanger. Et av temaene var «Psykisk helse under pandemien» - et tema som stadig er aktuelt i en pandemi som vedvarer og som vi håper å se slutten på så snart som mulig. Vi hadde også flere forskningsinnlegg om vold på Forskningens dag, og professor Ståle Einarsen fra UiB foreleste på temaet: «Mobbing, trakassering og destruktiv ledelse: Helsekonsekvenser og individuelle mestringmuligheter». Våre forskergrupper presenterte pågående prosjekter og det er gledelig å se stor forskningsaktivitet til tross for at pandemien medfører utfordringer for flere. Pris for årets forskningsartikkel gikk til to forskere for to artikler i år.

Psykolog Sjur Skjørshammer Sætren fra BUP Sola og Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) og tilknyttet forskergruppene FAST/TIPS i Helse Stavanger fikk pris for artikkelen "Affective inhibitory control and risk for internalizing problems in adolescents exposed to child maltreatment: A population-based study" publisert i tidsskriftet Journal of Abnormal Psychology.

Forsker Ove Heradstveit ved RKBV Vest, NORCE, og tilknyttet forskergruppene KORFOR/FAST i Helse Stavanger fikk pris for artikkelen «Symptoms of disordered eating and participation in individual and team sports: A population-based study of adolescents» i tidsskriftet Eating Behaviours.

Som beskrevet i sist nyhetsbrev så har Helse og omsorgsdepartementet lansert «Nasjonal handlingsplan for kliniske studier» der det fremheves at klinisk forskning skal være en integrert del av vårt kliniske arbeid i spesialisthelsetjenesten. I handlingsplanen er det formulert to målsetninger:

- 1) andelen pasienter i spesialisthelsetjenesten som deltar i kliniske studier er 5 prosent i 2025.
- 2) antall kliniske studier er doblet i perioden 2021-2025. For å nå dette målet må vi jobbe målrettet med å legge til rette for nye kliniske studier i våre klinikker, og øke antallet pasienter som får tilbud om å være med på forskning i våre klinikker.

Ønsker dere alle en god start på 2022 og ønsker dere en fin juletid!

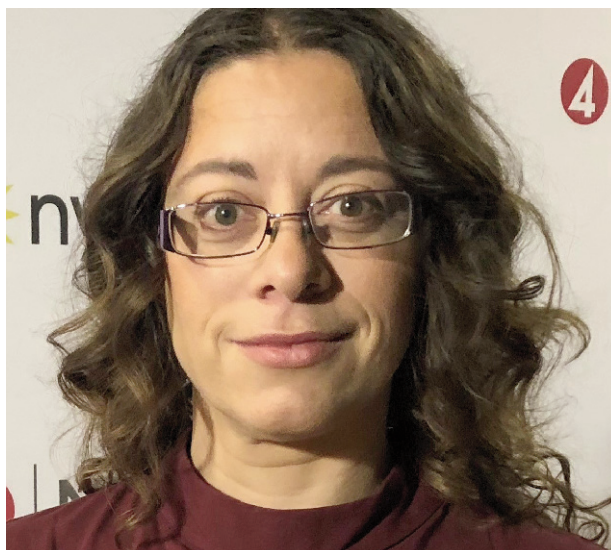
Jon Fauskanger Bjåstad
Forskningsjef
Klinikker for psykisk helsevern
Helse Stavanger HF

Helse Bergen

«Enabling parents to be their child's primary helper» - foreldreveiledningsprosjekt til foreldre med barn med autismespekterforstyrrelse (ASF)

Prosjektet har fått midler til å evaluere et foreldreveiledningsprogram for foreldre til barn autisme i alderen 2-6 år^{1,2} (De utrolige årene® for barn med autismespekterforstyrrelser - DuÅ-ASF) sammenlignet med en psykoedukativ kurspakke med tilsvarende omfang som DuÅ-ASF. Studien vil gjennomføres som en multisenter RCT ved psykisk helsevern for barn og unge, Helse Bergen, i samarbeid med St. Olavs Hospital og Helse Fonna, som alle har tilbudt både psykoedukative foreldrekurs og DuÅ-ASF. Målet er tredelt; en ønsker å bedre veiledningstilbudet, gi et likere tilbud på tvers av regionen, samt å bedre evidensgrunnlaget for foreldreveiledning og foreldreveiledningsprogrammer som tilbys i spesialisthelsetjenesten.

Bakgrunnen for studien er at ASF barn og voksne med ASF ofte har store vansker på mange områder og et stort hjelpebehov der foreldre er en av de viktigste og mest stabile ressursen gjennom livet. Samtidig er det å være forelder til et barn med ASF svært krevende, med høy grad av stress, økt risiko for angst, depresjon, samlivsbrudd, redusert deltagelse i arbeidslivet og redusert livskvalitet³⁻⁵. I tillegg er det vist at foreldrenes stress gjør autismebehandlingen til barna mindre effektiv. Trass i det store behovet er veiledningstilbudet ofte mangelfullt og varierer betydelig i Norge, både når det gjelder innhold og tilgjengelighet⁶. I NOU-rapporten om ASF fra 2020 ble behovet for foreldreveiledningsprogrammer sterkt fremhevet. Det er imidlertid mangelfull evidens for programmene som er i bruk, og studier som evaluerer foreldreveiledningsprogrammer for autisme er generelt sett få og ofte av dårlig metodologisk kvalitet med et lavt antall deltakere og manglende kontrollgruppe⁷. DuÅ-ASF er et av programmene som er tilgjengelig på norsk der en mindre RCT fra Wales indikerte positiv effekt sammenlignet med venteliste kontroll, men konkluderte med at en større RCT er nødvendig for å kunne undersøke effekten av programmet⁸.

Prosjektleder Maj-Britt Posserud er spesialist i barne- og ungdomspsykiatri og overlege ved autismeteamet, psykisk helsevern for barn og unge Helse Bergen, samt professor I ved Universitetet i Bergen.

Referanser

1. Webster-Stratton C. Manual for the Incredible Years Autism Spectrum and Language Delays programme for parents with preschool children. Seattle, US: : Incredible Years Inc.; 2015.
2. Webster-Stratton C, Dababnah S, Olson E. The Incredible Years® Group-Based Parenting Program for Young Children with Autism Spectrum Disorder. In: Siller M, Morgan L, eds. Handbook of Parent-Implemented Interventions for Very Young Children with Autism. Cham: Springer International Publishing; 2018:261-282.
3. Bonis S. Stress and Parents of Children with Autism: A Review of Literature. Issues Ment Health Nurs. 2016;37(3):153-163.
4. Evans S, Crumpton J. Incredible Years® Autism Spectrum Parent Programme: Pilot Study, Powys, 2015-2017. Powys Teaching Health Board, Wales, United Kingdom, 2017.
5. Özgür BG, Aksu H, Eser E. Factors affecting quality of life of caregivers of children diagnosed with autism spectrum disorder. Indian journal of psychiatry. 2018;60(3):278.
6. NOU 2020:1. Tjenester til personer med autismespekterforstyrrelser og til personer med Tourettes syndrom. Chapter 2 (p.19), Chapter 6 (pp. 112-113), Chapter 7 (p. 138). In: Oslo: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Teknisk redaksjon; 2020.
7. O'Donovan KL, Armitage S, Featherstone J, McQuillin L, Longley S, Pollard N. Group-based parent training interventions for parents of children with autism spectrum disorders: A literature review. Review Journal of Autism and Developmental Disorders. 2019;6(1):85-95.
8. Williams ME, Hastings RP, Hutchings J. The Incredible Years Autism Spectrum and Language Delays Parent Program: A Pragmatic, Feasibility Randomized Controlled Trial. Autism Res. 2020;13(6):1011-1022.

Helse Bergen

Evaluering av en interdisiplinær intervensjon for barn med flere henvisninger til spesialisthelsetjenesten

Fragmenterte tilbud og tjenester blir ofte trukket fram som en av hovedutfordringene til dagens helsetjenestetilbud¹. Dette gjelder spesielt pasienter med komplekse og sammensatte somatiske og psykiske helseplager. En fragmentert forståelse av pasienters helseplager kan øke sannsynligheten for unødvendige undersøkelser, ineffektive intervensjoner og store kostnader i helsetjenestene². Dette er uheldig, da vi vet at tidlig avklaring og behandling kan forbedre prognose, og minske sannsynligheten for langvarige og kroniske lidelser. Forsøk på å motvirke fragmentering av helsetjenestene har potensiale for å komme både pasienter, pårørende, helsesystemet og samfunnet til gode.

I prosjektet «Tjenester på Tvers» (TpT) tilbyr vi på Haukeland Universitetssykehus (HUS) en koordinert, interdisiplinær/komplementær og individuelt tilpasset intervensjon for komplekse og sammensatte helseplager hos barn og ungdom. TpT-intervensjonen er basert på en biopsykososial og systemisk modell for barn med komplekse og uforklarte helseplager, inspirert av Kozlowskas stress-system tilnærming til vurdering og behandling av slike plager³. Modellen har som mål å knytte sammen kropp, sinn og miljø i en helhetlig forståelse av barnets symptomer. I TpT-konsultasjonen utforsker man faktorer som vedlikeholder barnets symptomer og barnets tidligere og nåværende erfaring med stress. Barnets evne til selvregulering adresseres også. Som følge av mangfoldigheten i denne pasientgruppen, så tilpasses vurderingen i TpT-intervensjonen for å møte behovene til det aktuelle barnet, i tråd med Kozlowskas tilnærming³. Tanken er at dette vil bidra til å øke livskvalitet og sosial deltakelse hos denne pasientgruppen, samtidig som det vil bidra til å redusere kostnader i helsetjenestene gjennom å gi et mer helhetlig tilbud til denne gruppen. Ideen til denne intervensjonen kommer fra flere år med klinisk erfaring med-, og tilbakemeldinger fra familier med barn med sammensatte helseplager på HUS. Forstudier gjennomført gjennom prosjektet har analysert pasientforløp, henvisningsmønstre, diagnoser og erfaringer med helsetjenestene for barn og ungdom med sammensatte helseplager^{4,7}.

Målet med PhD-prosjektet er å evaluere intervensjonen «Tjenester på tvers», som er en ny strukturert, interdisiplinær intervensjon for barn med flere henvisninger til spesialisthelsetjenesten, som følge av sammensatte helseplager. I 2021 startet vi en randomisert kontrollert studie (RCT) av intervensjonen der vi måler effekt av intervensjonen på:

- Barn og foreldre erfaringer med helsetjenestene
- Livskvalitet
- Funksjonsnivå (skolenærver)

I denne studien vil vi inkludere barn med sammensatte helseplager i alderen 6-12 år, med 3 eller flere henvisninger til avdelinger i både somatikken og psykisk helsevern ved HUS de siste tre årene.

Ragnhild Lygre
Psykologspesialist PBU ambulante tjenester
Haukeland Universitetssykehus

Referanser

1. WHO. The World Health Report 2008: Primary Health Care – Now more than ever. <http://www.who.int/whr/2008/en/>: World Health Organization.; 2008 [
2. Garralda ME, Rask CU. Somatoform and related disorders. *Rutter's Child and Adolescent Psychiatry* 2015. p. 1035-54.
3. Kozlowska K. The Body Comes to Family Therapy: Utilising Research to Formulate Treatment Interventions with Somatising Children and their Families. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy*. 2016;37(1):6-29.
4. Elgen I, Lygre R, Greve G, Griffiths S, Heggstad T. Interdisciplinary Approaches Suggested for Children With Multiple Hospital Referrals Presenting With Non-specific Conditions. *Front Pediatr*. 2021;9:656939.
5. Lygre RB, Thuen VM, Gjestad R, Norekvål TM, Greve G, Mildestvedt T, et al. How can we improve specialist health services for children with multi-referrals? Parent reported experience. *BMC Health Services Research*. 2020;20(1):786.
6. Heggstad T, Greve G, Skilbrei B, Elgen I. Complex care pathways for children with multiple referrals demonstrated in a retrospective population-based study. *Acta Paediatrica*. 2020.
7. Elgen I, Heggstad T, Tronstad R, Greve G. Bridging the gap for children with compound health challenges: An intervention protocol. *Front Pediatr*. 2021. In press.

Aktuelle forsknings prosjekt / miljø

Helse Bergen

Presentasjon av postdoktorstipend prosjektet: Fysisk aktivitet for barn og unge med psykiske lidelser i psykisk helsevern

Fysisk aktivitet er en naturlig del av alle barns og unges normale utvikling og spiller en viktig rolle for helsen deres. Samtidig strever barn og unge med psykiske lidelser med å være fysisk aktive. Fysisk aktivitet er en beskyttende faktor mot psykiske lidelser men en økende mengde forskning indikerer også at fysisk aktivitet kan brukes som supplerende behandling for psykiske lidelser. Fysisk aktivitet er per i dag ikke en integrert del av standard behandlingspraksis i psykisk helsevern for barn og unge. Hertil kommer også at mange barn og unge ikke opplever tilstrekkelig effekt av eksisterende behandling og/eller at medisiner og samtale ikke er gangbare tilnærminger. Det er derfor en et stort behov for nye og/eller supplerende behandlingstilnærminger.

Som svar på denne utfordring, har prosjektet utviklet en intervensjon som retter seg mot barn og unge med angst og depresjon; Trygg, Aktiv Glad (TAG). Intervensjonen baserer seg på i hovedsak fysisk aktivitet men også komponenter fra kognitiv atferdsterapi og motivasjonsteori. Intervensjonen er et gruppetilbud som ledes av to terapeuter, pågår over syv uker med to treninger pr. uke og det er en gruppe for ungdommer og en for barn. Det er hensikten å empirisk validere intervensjonen og til det formål er det planlagt en randomisert kontrollert studie av tilnærmingen, som etter forventes å starte sommeren 2022.

Resultatene av prosjektet forventes å bidra til å etablere fysisk aktivitet som en behandlingstilnærming innen psykisk helsevern for barn og unge, i første omgang angst og depresjon. På sikt kan denne intervensjonen bidra til å bane vei for bruken av fysisk aktivitet som en del av behandling av andre vanlige psykiske lidelser (f.eks. ADHD og ASD) eller i skjæringsfeltet mellom psykiske og somatiske lidelser (f.eks. fedme eller diabetes). Økt integrasjon mellom psykiatrisk og somatisk helsevern og implementering av integrerte behandlingsmodeller er avgjørende for god og effektiv helsehjelp.

Forskningsgruppen for studien består av lokale, nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Sentrale medlemmer er Professor Irene Elgen, UIB, Helse Bergen; Førsteamanuensis Gro Janne Wergeland, UIB, Helse Bergen; Professor John J. Reilly, Strathclyde University, Associate Professor Fiona Muirhead, Strathclyde University; Førsteamanuensis Lars Peder Bovim, Høgskolen på Vestlandet, Helse Bergen. Videre er det i prosjektet etablert samarbeid med Dr.Med Hanne Marit Bjørngaas, Stavanger universitets sykehus; førsteamanuensis Line Lund, NTNU, St. Olavs hospital.

Arne Kodal
Psykologspesialist, PhD
PBU, Haukeland Universitetssykehus

Helse Bergen

Precision medicine: A move beyond trial-and-error

Antipsychotics are the corner stone of psychosis treatment, but because it is not currently possible to know in advance which drugs will work for which people, psychiatrists often need to prescribe different medications on a trial-and-error basis. Some experience unpleasant side effects, which often start before the benefits of the drug can be felt; many people therefore choose to stop taking their medication before finding a treatment that works for them.

People with different genetic traits can react differently to certain types of drugs. Personalised medicine, in which doctors design tailored treatment plans based on the unique genetic makeup of each individual patient, is already becoming a reality in some fields of medicine, such as cancer and heart disease¹. Our research focuses on identifying genetic variations that affect how brain cells respond to antipsychotic drugs. In our research, we are using an innovative technique that allows us to create brain and nerve cell types from patients' biological material (e.g., blood or skin biopsy)^{2,3} and study how their unique genetic map affect their response to different types of antipsychotic drugs.

Through our research at Bergen Psychosis Research group, we want to help move the treatment of neuropsychiatric disorders beyond trial-and-error and into this new era of personalised medicine, whereby we can predict who will benefit from which medications based on their genetic information. This study is a follow up on BeSt InTro clinical trial⁴ and will bring together researchers from PsykNettVest, NORMENT, Karolinska Institute and Yale University.

I am grateful to the PsykNettVest support that helped us to establish the require collaborations and to write the proposal.

Novin Balafkan
Postdoctoral Research Fellow
Department of Mental Health Research
Haukeland University Hospital
Bergen, Norway

Referanser

1. Wheeler, H. E., et al., Nat Rev Genet 14, 23–34 (2013).
2. Brennand, K. J. et al., Nature 473, 221–225 (2011).
3. Assis, D. R. de et al., Cells 10, 209 (2021).
4. Johnsen, E. et al. The Lancet Psychiatry 7.11 (2020).

Helse Førde

Opening up and working with emotions in psychotherapy: a qualitative micro-process study of patients' experiences

BAKGRUNN

Dei evidensbaserte psykoterapiane, som kognitiv atferdsterapi, emosjonsfokusert terapi, eksponerings-terapiar og intensive korttids dynamiske terapiar, viser i metaanalyser generelle effektstorleikar på 0,8. At psykoterapiar verkar generelt er dokumentert gjennom tiår med RCTar. Dette har gitt psykoterapi ein naturleg plass som behandling av psykiske lidingar.

Vi veit midlertidig for lite om korleis og kvifor psykoterapi verkar, altså kva endringsmekanismene bak effekten er. Dette er ei alvorleg utfordring, både i forskingsdesign der ein treng kunnskap om mekanismane i ein intervensjon for å kunne sette opp solide eksperiment, men spesielt i vanleg klinikk, når ein skal tilpasse ein evidensbasert terapiintervensjon til ein gitt pasient. Ein må klinisk kunne tilpasse behandling til kompleksitet, pasientpreferansar, og gitte rammevilkår for behandling.

MÅLSETNAD OG DESIGN

Dette prosjektet nyttar eit avansert kvalitativt mikroprosess-design for å gi ny kunnskap om korleis emosjonsarbeid bidreg i endringsprosessar for pasientar i behandling i vanleg klinikk. Studiane baserer seg på intervjumetoden Interpersonal Process Recall. Behandlarar og klientar ved poliklinikkar tilknytt DPS og private klinikkar har invitert oss tett på det som skjer i behandling, ved at vi har fått filma fleire terapitimar i kvart enkelt forløp. Rett etter timen har vi gjennomført djupneintervju av kvar klient basert på det rykande ferske intervjumaterialet. Klientane har bidrege med detaljerte skildringar av personlege opplevingar og erfaringar, som dei i den aktuelle behandlingstimen kanskje ikkje var klar over, eller av andre årsaker ikkje kunne dele med sin behandlar. For eitt år sidan vart artikkelen «Opening up: Clients' Struggles In the Initial Phase of Therapy» publisert i tidskriftet *Frontiers in Psychology*. Artikkelen syner at klientar distanserer seg frå indre opplevingar i startfasa av terapi på grunnlag av ulike uromoment, mellom anna kva som var rekna som riktig og føremåls-tenleg måte å opptre på i ein behandlingsallianse.

Komande artikkel fokuserer på kva klienten opplever som til hjelp for å gå meir i djupna på sensitive og utfordrande tema i psykoterapi og har arbeidstittelen: «Finding courage to engage with personal experiences in psychotherapy: a study of helpful therapist acts». Dette er kvalitativ prosessforskning som foregår i klinikk og som har som målsetnad å formidle empirisk kunnskap på ein måte som er relevant både for behandlar og klient.

Kleiven er tilknytt forskingsgruppa for Psykisk Helse og Rus i Førde som for tida har 6 aktive PhD-kandidatar og 3 postdoktorstipendiatar. To PhD-kandidatar har disputert i 2021.

Gøril Solberg Kleiven
Psykolog, Psykiatrisk klinikk, Psykisk helsevern,
Helse Førde

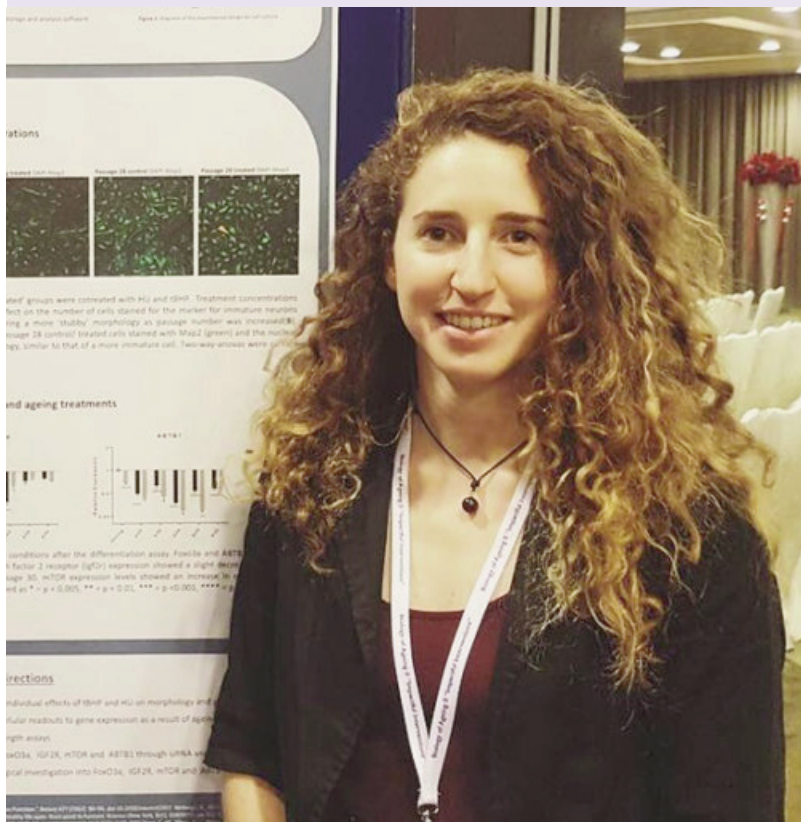
Aktuelle forsknings prosjekt / miljø

Helse Stavanger

Identification of the neurogenesis-associated mechanisms mediating anthocyanin-dependent cognitive improvement in a population at risk for dementia

Dr. Chiara de Lucia together with supervisor Prof. Dag Årslund and collaborator Prof. Sandrine Thuret, were awarded a 2.5-year postdoctoral fellowship award by Helse Vest in the sum of 2915000 NOK. The project will be carried out in collaboration between SUS and King's College London and aims to elucidate the mechanisms via which anthocyanins (ACN) exert their protective effects in the brain. Recent data from the ACID clinical trial suggested ACN supplements have a positive impact on cognitive performance. ACID consists in a 24-week intervention during which older individuals at risk for dementia are given capsules containing pure ACN or identical placebos. This project will use blood samples collected as part of the ACID trial to investigate the association between ACN, adult human neurogenesis and cognition. Entirely human *in vitro* models, consisting in treating hippocampal progenitor cells with participant serum, will be used to replicate the effect of circulating ACN. Measures of neurogenesis, oxidative stress and inflammation will then be compared to each other, to patient cognitive scores and other *in vivo* readouts to shed light into the molecular mechanisms responsible for the clinical manifestations of ACN supplementation.

Elucidating the mechanisms by which antioxidants exert their protective effects will help determine whether targeting at-risk populations via these mechanisms is an efficient strategy to prevent dementia onset and progression. In particular, the project focuses on determining the role of ACN on adult hippocampal neurogenesis and on delineating the molecular mechanisms involved in their anti-oxidant and anti-inflammatory effects. This research will allow for more specific and potent therapeutic avenues to be developed.

Chiara de Lucia
Forsker II, Sesam
Helse Stavanger HF

Aktuelle kurs og konferanser

PsykNettVest stimuleringsmidler for utvikling av forskningssøknader 2022-2023

Med bakgrunn i vedtak i styringsgruppen 09.12.21 for PsykNettVest ønsker divisjons-/klinikkdirektørene å stimulere til økt gjennomslag for forskningssøknader fra psykiske helse ved de fire Helseforetakene i Helse Vest.

PsykNettVest ønsker å bidra til at forskningsmiljøene i 2022 kan oppnå en høyere tildelingsrate for nye søknader. Det foreslås å avsettes en ramme kr 900 000,-. PsykNettVest gjør det derfor mulig å søke støtte inntil kr 180 000,- til aktiviteter der miljøene jobber frem nye søknader (Flerårige forskningsstudier, PhD og Postdoc søknader) til følgende eller tilsvarende instanser; 2022 Helse Vest (Samarbeidsorganets utlysning til 15.09.22), Norsk Forskningsråd (f.eks.; FRIMEDBIO, FRIPRO, BEDREHELSE), Extrastiftelsens forskningsmidler.

Tildelte midler kan brukes til følgende aktiviteter/ tiltak: Arrangering av møte og reisevirksomhet, innleie av ekstern eksperthjelp (review), frikjøp av klinikertid inntil 2 mnd. fulltid, evt. 4 mnd. deltid, refusjon av utlegg tilknyttet reisevirksomhet for brukere/medforskere ved møtedeltakelse.

Forskere/klinikere innen psykisk helsevern i helseforetakene, Helse Vest RHF, kan søke. Følgende vurderingskriterier ligger til grunn:

- Bør omfatte alle foretakene Helse Vest, men Prosjektet skal være et klinisk, pasientnært forskningsprosjekt som skal sendes inn for vurdering (Samarbeidsorganet, NFR, Forskningsstiftelsen DAM) i 2022
- Søknader om frikjøp skal være forankret i foretakets ledelse

Søker har ikke selv anledning til å finansiere disse utgiftene på annet vis. Søknaden må inneholde følgende opplysninger: Navn på søker, navn på tilknyttet forskergruppe og hvilke HF som deltar i søknaden. En beskrivelse av innhold og type forskningssøknad en tenker seg utviklet, samt hva det søkes om med enkel kostnadsoppstilling. Se gjerne <https://helse-vest.no/vart-oppdrag/varehovudoppgaver/forsking/forskningsmidlar/retningslinjer-og-skjema/formal-og-kriterium> for viktige kriterier.

Det er en forutsetning for tildeling at midlene tas ut i senest 31.12.22. Midlene kan ikke overføres til påfølgende år. Den som mottar midler må selv sørge for kommunikasjon med leder i PsykNettVest, for å avtale administrering av midlene. Faktiske kostnader må dokumenteres og tildeling utover faktiske kostnader trekkes tilbake/utbetales ikke.

Søknadene vil bli vurdert av PsykNettVest arbeidsutvalg (forskningssjefene i våre 4 HF), ekstern fagfelleevaluering samt med brukerrepresentanter, før de foreligger klinikkdirektørene for endelig tildeling.

Søknadsfrist 14.01.2022, sendes inge.joa@sus.no

PHD forskerkurs med fokus på artikkel-skriving høsten 2022 og våren 2022

PsykNettVest vil, om det er tilstrekkelig antall søkere, i samarbeid med Povl Munk-Jørgensen (tidligere redaktør i Acta Psychiatrica Scandinavica), gjennomføre kurset (Dette er et studiepoengvende UIB kurs; PMHR901 - Publishing mental health research).

Kurset gjennomføres over 8 dager, fordelt på fire 2 dagers samlinger. Det er forventet at deltakerne stiller på alle fire samlinger, forbereder seg slik Povl forventer, og deltar aktivt. Det lyses i første omgang ut 16 plasser, finansiert av PsykNettVest. Plassene er, i hovedsak, tiltenkt PhD-kandidater, forskere som nylig har disputert og Post Doc kandidater, søkere med forestående PhD protokoll søknad kan også vurdere å søke kurset.

For å kunne søke må du være knyttet til ett av de fire helseforetak i Helse Vest, du må ha artikkelplaner klare, og du må være motivert for å delta på alle fire samlinger.

Samlingene vil foregå i Bergen (forutsatt at det ikke foreligger Korona restriksjoner for fysiske møter) på følgende tidspunkt:

- 2 dager september 2022
- 2 dager desember 2022
- 2 dager februar 2023
- 2 dager mai 2023

Søknadsfrist: 30.05.22. Interesserte kan kontakte inge.joa@sus.no for mer info.